

BRABANTBREDE WERKAFSPRAKEN VOOR HET WATERTOETSPROCES

- 1 Alle partijen werken volgens de laatste versie van de landelijke Handreiking Watertoetsproces van de landelijke Werkgroep Watertoets.
- 2 Het doel van het watertoetsproces is dat water een volwaardige rol speelt in ruimtelijke plannen. Dit betekent dat de initiatiefnemer zo vroeg mogelijk alle relevante waterbeheerders bij een nieuw ruimtelijk plan betreft.
- 3 Het waterschap is het eerste loket voor de watertoets; het signaleert of er andere waterbeheerders betrokken moeten worden en informeert de initiatiefnemer en de betrokken waterbeheerders hierover zo snel mogelijk. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor het betrekken van alle waterbeheerders.
- 4 Als meerdere waterbeheerders betrokken zijn bij een plan, worden afzonderlijke adviezen verzonden, die onderling zoveel mogelijk zijn afgestemd. De waterbeheerders spreken gezamenlijk af hoe ze dat doen.
- 5 De waterbeheerder stuurt het wateradvies altijd aan de formele initiatiefnemer.
- 6 Het wateradvies besteedt vooral aandacht aan de ruimtelijke en planologische aspecten van water in het plan.
- 7 Bij locatiekeuzen en grootschalige herinrichting van bestaand stedelijk gebied voeren initiatiefnemer en waterbeheerder in de ontwikkel- en adviesfase een risico- en kostenanalyse uit.
- 8 De waterschappen nemen het initiatief voor een periodiek, algemeen (watertoets)overleg met elke gemeente. Het waterschap en de gemeente ondersteunen dit overleg. Beiden zetten hiervoor mensen in en wijzen contactpersonen aan die de afspraken uit het overleg coördineren.
- 9 De gemeenten sturen alleen het ontwerpplan door naar de provincie. Op verzoek van de gemeente kan het voorontwerp met de provincie worden besproken.
- 10 De waterschappen zijn verantwoordelijk voor de meeste wateronderwerpen. Dit betekent dat zij de inhoudelijke advisering op zich nemen voor de meeste waterthema's. Alleen voor de beschermingszones voor grondwaterwinning en voor hoogwaterbescherming neemt de provincie de inhoudelijke advisering op zich, in samenwerking met het waterschap of Rijkswaterstaat.
- 11 Van moeizame trajecten, waarbij duidelijk is dat de waterbelangen niet conform de Verordening ruimte worden uitgewerkt, wordt de provincie in een vroegtijdig stadium op de hoogte gesteld door de waterschappen. Afhankelijk van de situatie bekijken de partijen dan hoe ze hierop het beste kunnen insprijnen. De provincie blijft echter volledig zelf verantwoordelijk voor het handhaven van haar eigen Verordening ruimte.
- 12 Naar aanleiding van het Besluit Kwaliteitseisen Monitoring Wateren (BKMW) en de daarop volgende handreiking 'Ruimtelijke planprocessen en waterkwaliteit', wordt in Brabant eerst vanuit de vergunningverlening ervaring opgedaan met het BKMW. In 2012-2013 wordt de ervaring vanuit de vergunningverlening doorvertaald naar de watertoetspraktijk. In 2014 zijn vuistregels opgesteld en kan de handreiking concreet worden toegepast. Tot die tijd wordt in de praktijk gewerkt met de hulptabellen 5 en 6 uit de handreiking en de al bestaande Brabantse invulling daarvan.

MEER INFORMATIE

Contactpersonen
werkgroep Water en Ruimte Brabant

- Edwin Verhees, voorzitter
E everhees@dommel.nl
- Liesbeth de Theije, secretaris
E ldetheije@aaenmaas.nl

MEER WETEN?

- www.brabant.nl
- www.aaenmaas.nl
- www.dommel.nl
- www.brabantdelta.nl
- www.rivierenland.nl
- www.nederlandleeftmetwater.nl
- www.helpdeskwater.nl

COLOFON

Deze brochure is een uitgave van
de werkgroep Water en Ruimte
Brabant, 2011

Vormgeving:

www.wapenfeit.com

Fotografie en coördinatie:

waterschap Aa en Maas,
afdeling Communicatie

Teksten:

www.penenpotlood.nl

Drukwerk:

drukkerij OBt bv

VOORWOORD

Brabant 'waterproof'

"Water in ruimtelijke plannen letterlijk de ruimte geven. Daarvoor zetten de waterschappen zich actief in bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en herstructureringen. Dat doen we samen met Rijkswaterstaat, Brabant Water en de provincie. Met de watertoets als leidend instrument. In goede samenwerking zorgen we ervoor dat water een volwaardige rol speelt bij de bouw van bijvoorbeeld woonwijken en bedrijventerreinen. Door nieuwe wet- en regelgeving is het watertoetsproces uit 2003 nu herzien. De rollen en taken zijn anders verdeeld, en daarmee efficiënter geworden. Nog steeds moeten de provincie, waterbeheerders en gemeenten Brabant 'waterproof' houden. Grote verschil is dat de lagere overheden -waterschap-

pen en gemeenten- nu meer verantwoordelijkheid hebben. Het uitgangspunt is hetzelfde gebleven: waterbeheerders vroegtijdig betrekken bij nieuwe plannen. Dat gebeurt al volop, maar kan uiteraard altijd beter. Hoe we Brabant gezamenlijk 'waterproof' kunnen houden? Dat leest u in deze brochure, uitgegeven door de provinciale werkgroep Water en Ruimte Brabant."

Edwin Verhees
Voorzitter provinciale werkgroep
Water en Ruimte Brabant

Het complete document 'werkafspraken watertoets Noord-Brabant' staat op de websites van de vier betrokken waterschappen (zie laatste pagina onder 'Meer weten').

Ruimte voor water

Rol waterschappen
in watertoetsproces versterkt

Ruimte maken voor water in plaats van ruimte onttrekken aan water. Dat is de kern van het waterbeleid voor de 21ste eeuw. De watertoets is één van de instrumenten om dit beleid vorm te geven.

Het watertoetsproces zorgt ervoor dat water een volwaardige rol speelt in ruimtelijke plannen. Niet als toets achteraf, maar als onderdeel van de planvorming van bijvoorbeeld een woonwijk of industrieterrein. De vraag is dus wat bijvoorbeeld een gemeente of projectontwikkelaar kan doen om wateroverlast na de bouw te voorkomen en ruimte te bieden aan water. Het antwoord: de waterbeheerders vanaf het prille stadium betrekken bij de planontwikkeling.

VROEGTIJDIG CONTACT

De essentie van het watertoetsproces is dus een vroegtijdig contact tussen zogeheten initiatiefnemers en waterbeheerders. De overheid is de formele initiatiefnemer. Dat kan de provincie zijn, het rijk of één of meerdere gemeenten. De waterbeheerders zijn de waterschappen en Rijkswaterstaat. Afhankelijk van het ruimtelijk plan moeten één of meerdere waterbeheerders bij de planvorming worden betrokken.

GEWIJZIGDE ROLLEN

Door de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) vervalt de beoordelende en goedkeurende rol van de provincie voor bestemmingsplannen. Ook door de komst van de Verordening ruimte Noord-Brabant heeft de provincie een andere rol in de ruimtelijke ordening gekregen. De provincie toetst alleen op de, in de Verordening ruimte vastgelegde, provinciale (water)belangen. Door de komst van de Waterwet zijn de waterschappen, naast het beheer van het oppervlaktewater, nu ook verantwoordelijk voor het grondwaterbeheer.

Initiatiefnemers:

Wie is wat IN HET WATERTOETSPROCES?

DE INITIATIEFNEMER is de partij die het initiatief neemt tot aanpassing van een ruimtelijk plan en er direct belang bij heeft. Dat is formeel altijd een overheidsinstantie: gemeente, provincie of rijk. De provincie is initiatiefnemer voor de provinciale structuurvisie en de inpassingsplannen, de gemeente voor bestemmingsplannen en structuurvisies. De initiatiefnemer stelt de verplichte waterparagraaf op en is verantwoordelijk voor het betrekken van alle relevante waterbeheerders.

DE WATERBEHEERDERS zijn Rijkswaterstaat en de waterschappen. In Brabant zijn vier waterschappen verantwoordelijk voor het oppervlaktewaterbeheer en het grondwaterbeheer. Zij zijn het eerste aanspreekpunt voor het watertoetsproces. De twee Brabantse drinkwaterbedrijven hebben geen formele rol, maar treden op als adviseur; dit omdat zij er belang bij hebben dat een ruimtelijk plan de

kwaliteit van het water niet aantast. De Verordening ruimte benadrukt het belang om waterwinbedrijven als partij bij het watertoetsproces te betrekken. De nieuwe drinkwaterwet stelt de drinkwatervoorzieningen wettelijk veilig.

DE PROVINCIE heeft door nieuwe wetgeving een andere rol gekregen.

Hemelwatersysteem

Zij ziet er met name op toe dat water-onderwerpen uit de Verordening ruimte een plek krijgen in de gemeentelijke ruimtelijke plannen. Daarnaast blijft de provincie verantwoordelijk voor de grote industriële grondwateronttrekkingen, de onttrekkingen van de drinkwaterbedrijven en de Koude- en Warmteopslag (KWO).

De provincie als initiatiefnemer en adviseur

In het watertoetsproces is de provincie initiatiefnemer en adviseur. Dat laatste overigens alleen nog als het gaat om de beschermingszones voor grondwaterwinning en voor hoogwaterbescherming. Dan treedt het provinciale team Watertoets, samen met het waterschap of Rijkswaterstaat, actief op.

De provincie ziet er op toe dat de water-onderwerpen die in de verordening staan beschreven ook echt in de bestemmingsplannen terechtkomen. Voortaan zit de

provincie in het voortraject minder vaak om de tafel met een gemeente. Alleen op verzoek schuift zij nog aan om het voorontwerp te bespreken. In alle andere gevallen ontvangt de provincie alleen het uiteindelijke ontwerpplan, tenzij er wordt afgeweken van de Verordening ruimte. Dan is eerder de betrokkenheid van de provincie nodig. De belanghebbenden bepalen dan samen in hoeverre ze het plan aanpassen.

GROTE PROJECTEN

Ook bij grote, integrale projecten waar-

bij grote waterbelangen spelen, blijft de provincie -vaak als initiatiefnemer- actief betrokken. Voorbeelden hiervan zijn Logistiek Park Moerdijk en het Agro Food Cluster. Voor dit soort projecten adviseert het team Watertoets over provinciale waterbelangen en is de provincie de link met de waterschappen. Ook heeft de provincie vier Regionale Ruimtelijke Overleggen (RRO's) ingesteld. Hierin maakt zij, samen met gemeenten en waterschappen, op regionaal niveau afspraken over ruimtelijke ontwikkeling van de regio.

De gemeente als initiatiefnemer

Het resultaat van het watertoetsproces is de waterparagraaf in het ruimtelijk plan. In deze verplichte paragraaf staan de bestaande situatie, het verloop van het proces en de afwegingen en randvoorwaarden voor het nieuwe watersysteem beschreven. Ook gaat de paragraaf erop in hoe waterbelangen in de regels en de verbeelding zijn geborgd.

Het is de gemeente die de verschillende onderdelen van het plan opstelt. Zij maakt daarbij ook de integrale afweging tussen waterbelangen en overige belangen. Gemeenten hebben een zorgplicht voor het grondwater in stedelijke gebieden en beheren het rioolstelsel. Dat geldt ook voor indirecte lozingen op het riool en de verwerking van hemelwater. Als initiatiefnemer voor bestemmingsplannen en structuurvisies neemt de gemeente ook het initiatief voor het watertoetsproces.

BETREKKEN

In dit proces zorgt de gemeente ervoor dat water een volwaardige plaats krijgt binnen de besluitvorming over een ruim-

telijk plan. Daartoe moet ze alle relevante waterbeheerders zo vroeg mogelijk bij het plan betrekken. Dit om te voorkomen dat er achteraf problemen ontstaan, zoals wateroverlast bij hevige neerslag.

WATERTOETSOVERLEG

Om de vinger aan de pols te houden, zitten de waterschappen regelmatig met elke gemeente om tafel voor een watertoetsoverleg. Hierin komen de ruimtelijke ontwikkelingen aan bod. Door dit periodieke overleg, dat wordt geïnitieerd door de waterbeheerder, en het persoonlijke contact, is het voor gemeenten gemakkelijker om de waterbeheerder al in een pril stadium bij nieuwe plannen te betrekken.

Waterberging in stedelijk gebied

Overzicht wet- en regelgeving

IN RELATIE TOT HET WATERTOETSPROCES
IS DE VOLGENDE WET- EN REGELGEVING RELEVANT:

- Wet ruimtelijke ordening (Wro)
- Besluit ruimtelijke ordening (Bro)
- Besluit Kwaliteitseisen Monitoring Wateren (BKMW)
- Verordening ruimte Noord-Brabant
- Wabo
- Waterwet

Volwaardige rol VOOR WATERKWALITEIT

Waterkwaliteit was voorheen in ruimtelijke plannen en het watertoetsproces een ondergeschoven kindje. Dat is veranderd. Volgens het Besluit Kwaliteitseisen Monitoring Wateren (BKMW) uit 2009 moeten alle betrokkenen voortaan ook rekening houden met de kwaliteit van het water.

De Unie van Waterschappen en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten hebben hiervoor de handreiking 'Ruimtelijke planprocessen en waterkwaliteit' opgesteld. Met als doel om gemeenten en waterbeheerders te wijzen op de positieve en negatieve gevolgen van ruimtelijke ontwikkelingen op de waterkwaliteit.

VUISTREGELS

Vanuit de vergunningverlening doen betrokken partijen in 2011 ervaring op met het BKMW. Hun bevindingen krijgen in 2012-2013 een vertaling naar de Brabantse watertoetspraktijk. In 2014 moeten dan de vuistregels beschikbaar zijn om de handreiking concreet toe te passen. Tot het zover is, gelden de hulptabellen 5 (Functiegerelateerde aandachtspunten) en 6 (Algemene RO-ontwerpaandachtspunten voor waterkwaliteit) uit de handreiking en de al bestaande Brabantse invulling hiervan.